

Suositus 33/2022
Ehdotus A 1899/UVU
Käsittelijä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 33/2022

Ehdotus

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen suosituksesta 33/2022 *infrastruktuuri-, liikenne- ja digitalisaatioministerineuvoston perustamiseksi* tiedoksi ja *odottaa poliittista dialogia*.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

*että se perustaa infrastruktuuri-, liikenne- ja digitalisaatioministerineuvoston.
että kuljetukset hoidetaan Pohjoismaissa ilmaston kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.*

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Sekä liikenne että digitalisaatio ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston keskeisiä toimialoja. Vuonna 2017 perustettiin väliaikainen digitalisaatioministerineuvosto MR-Digital, jossa ovat mukana myös Baltian maat, maiden välisen yhteistyön vahvistamiseksi. Digitalisaatio oli aikaisemmin MR-U:n vastuulla, ja MR-Digitalin perustaminen kertoi tarpeesta määrittää selvästi, kenen vastuulle digitalisaation toimiala kuuluu.

Digitalisaation ministerineuvosto on viime vuosien aikana koonnut kattavan hankesalkun, joka sisältää mm. sähköisen tunnistautumisen (e-ID) ja tiedonvaihdon maiden välillä. Se on myös tärkeä instrumentti kokemusten ja tiedon vaihdossa Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä. Tässä yhteydessä on tärkeää mainita, että ministerineuvoston työ tulee nähdä täydennyksenä kansallisesti ja EU:n alueella tehdyille työlle.

Pohjoismaiden ministerineuvostossa panostettiin voimakkaasti liikennepolitiikan kysymyksiin Norjan puheenjohtajakauden aikana 2022. Suomen, Ruotsin, Norjan ja Islannin liikenneministerit päättivät Norjan Frederikstadissa 7.–8. marraskuuta 2022 pitämässään kokouksessa laatia julkilausuman useista yhteistyötavoitteista, muun muassa nollapäästöihin tarvittavien teknologisten innovaatioiden ja merenkulun vihreiden liikennekäytävien edistämisestä. Julkilausumasta ilmenee myös, että maat ovat yksimielisiä

aktiivisen dialogin jatkamisesta ja pyrkivät jatkossa kokoontumaan vähintään kahdesti vuodessa.

Kysymys liikenteestä ja digitalisaatiosta vastaavan ministerineuvoston perustamisesta, joka mainittiin myös ”Pohjoismainen siviilivalmius” -strategiaselvityksessä, on Pohjoismaiden ministerineuvoston mukaan haasteellinen.

Pohjoismaiden ministerineuvosto puoltaa sektorienvälisen monialaisen yhteistyön vahvistamista, mikä on myös keskeinen ajatus toimintasuunnitelmassa ja visiossa. Monialaisen yhteistyön vahvistaminen ei kuitenkaan automaattisesti merkitse sitä, että eri vastuualueita halutaan yhdistää ja siten perustaa suurempia sektoreita. Sekä digitalisaation että liikenteen aloilla on olemassa hyviä esimerkkejä monialaisesta yhteistyöstä, jossa ovat mukana ympäristö- ja ilmastoasioista, energiakysymyksistä, työelämästä, koulutuksesta sekä terveyskysymyksistä vastaavat ministerineuvostot.

Tällä hetkellä ei ole selvää, millaisia synergiaetuja ja hyötyjä yhdistetyn ministerineuvoston toiminnasta olisi eri toimialoille ja yksittäisille maille. Ministerineuvoston mielestä alojen yhdistäminen saattaa sen sijaan johtaa monimutkaisiin prosesseihin, jotka voisivat heikentää toimialoilla ja nykyisissä rakenteissa jo tehtävää hyvää työtä.

Lopuksi voidaan todeta, että Pohjoismaiden hallitukset eivät toistaiseksi ole pyytäneet Pohjoismaiden ministerineuvostolta sihteeristötukea Pohjoismaiden välillä jo tehtävän kattavan liikenneyhteistyön tukemiseksi. Jos tällainen pyyntö esitetään, Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön myöntämälle sihteeristötuelle ei olemassa rakenteellisia esteitä. Se on kuitenkin tehtävä organisatorisesti sopivalla tavalla.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on yhtä mieltä Pohjoismaiden neuvoston kanssa siitä, että liikenne on hoidettava mahdollisimman ympäristömyötäisesti. Monilla Pohjoismaiden ministerineuvoston sektoreilla on jo meneillään useita konkreettisia hankkeita alan kansallisiin päätösprosesseihin liittyen, muun muassa vihreän merenkulun alalla.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo siksi, että suositus on toteutunut osittain.

Valiokunnan näkemykset

Ministerineuvoston vastaus suositukseen liikenteestä ja digitalisaatiosta vastaavan infrastruktuuriministerineuvoston perustamisesta, jossa ministerineuvoston vastuulle kuuluu kestävän liikenteen koordinointi ja siirtymä Pohjolassa, merkitsee sitä, että infrastruktuuriministerineuvosto koostuu kahdesta ministerineuvostosta, joista yksi vastaa liikenteestä ja toinen digitalisaatiosta, ja joilla kummallakin on oma vastuuministeri.

Vastauksesta ilmenee, että ministerineuvostossa on erillinen digitalisaatioministerineuvosto ja että liikenneministerit toimivat epävirallisessa Pohjoismaiden ministerineuvoston ulkopuolisessa foorumissa, mistä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta on jo tietoinen.

Valiokunta tulkitsee kahdesta erillisestä ministerineuvostosta koostuvan infrastruktuuriministerineuvoston perustamista koskevaan suositukseen saadun vastauksen siten, että ministerineuvosto on ymmärtänyt suosituksen sisällön väärin ja vastaus jää sen vuoksi epäselväksi.

1. Pohjoismaiden ministerineuvosto vastaa muun muassa, että se puoltaa sektorienvälisen yhteistyön vahvistamista, mutta ettei tämä automaattisesti merkitse sitä, että eri vastuualueita halutaan yhdistää suurempien sektorien perustamiseksi. Lisäksi todetaan, että ministerineuvosto tekee onnistunutta monialaista yhteistyötä, sekä digitalisaation että liikenteen alalla, josta vastaavat ministerineuvoston muut sektorit. Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta tulkitsee vastauksen siten, ettei Pohjoismaiden ministerineuvosto näe tarvetta perustaa liikenneministerineuvostoa, koska siihen liittyviä kysymyksiä hoidetaan jo muilla sektoreilla.
2. Lisäksi ministerineuvosto katsoo, ettei tällä hetkellä ole selvää, millaisia synergiaetuja ja hyötyjä yhdistetyn ministerineuvoston toiminnasta olisi eri toimialoille ja yksittäisille maille. Ministerineuvosto pitää sen sijaan mahdollisena sitä, että yhdistäminen saattaisi johtaa monimutkaisiin prosesseihin, jotka voisivat heikentää toimialoilla ja nykyisissä rakenteissa jo tehtävää hyvää työtä. Vastaus vahvistaa sen, että suositus on ymmärretty ministerineuvostossa väärin, koska suosituksessa halutaan perustaa kahdesta erillisestä ministerineuvostosta koostuva infrastruktuuriministerineuvosto. Valiokunta pyytää sen vuoksi selvennystä siitä, miten sektorienvälinen yhteistyö, jossa liikennekysymyksiä käsitellään useilla Pohjoismaiden ministerineuvoston sektoreilla, vähentäisi monimutkaisia prosesseja tehokkaammin kuin erillisen liikenneministerineuvoston perustaminen.
3. Pohjoismaiden ministerineuvosto kirjoittaa vastauksessaan, etteivät Pohjoismaiden hallitukset toistaiseksi ole pyytäneet Pohjoismaiden ministerineuvostosta sihteeristötukea Pohjoismaiden välillä jo tehtävän liikenneyhteistyön tukemiseksi, mutta jos tällainen pyyntö esitetään, Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön myöntämälle sihteeristötuelle ei ole olemassa rakenteellisia esteitä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto tai yhteistyöministerit eivät vastauksista päätellen toimi aktiivisesti liikenneministerineuvoston perustamiseksi, vaikka Pohjoismailla on liikenteen alalla edessään uusia haasteita, erityisesti vihreässä siirtymässä, ja vaikka Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee edistää yhteistyöministerien visiota, jonka mukaan Pohjolan tulee olla maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Myös elinkeinoelämä ja suunnitteilla olevat suuret infrastruktuurihankkeet edellyttävät kokonaisvaltaista toimintaa ministerineuvoston muodossa.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta toivoo poliittista dialogia yhteistyöministereiden kanssa Pohjoismaiden ministerineuvoston suositukseen antaman vastauksen selkeyttämiseksi.

Reykjavíkissä 14. maaliskuuta 2023

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Mikael Lindholm (ÅC)

Stein Erik Lauvås (A)

Gunilla Carlsson (S)

Ragnhild Male Hartviksen (A)

Lars Püß (M)

Liv Kari Eskeland (H)

Orri Páll Jóhannsson (VG)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)